

Швейцарска подкрепа за въвеждане принципите на дуалното обучение в българската образователна система 2015-2019

София, 1 декември 2015 г.

BULGARIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME
БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

ДОМИНО

ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА СИСТЕМИТЕ ЗА ДУАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ

BULGARIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME
БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА СИСТЕМИТЕ ЗА ДУАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ

- **Роля на образователните институции**
- **Роля на бизнеса**
- **Вход и изход в системата**
- **Управление и финансиране**

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

ДОМИНО

ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА СИСТЕМИТЕ ЗА ДУАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ ШВЕЙЦАРИЯ

BULGARIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME
БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

РОЛЯ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ

- Държавен секретариат за образование, изследвания и иновации
- Швейцарски институт за ПОО (SFIVET)
- Дирекциите за ПОО в кантоните
- Професионални училища

РОЛЯ НА БИЗНЕСА

- ключова роля в системата

Професионалните асоциации

- разработват учебни помагала за учениците и за наставниците

Фирмите

- осигуряват места за стажуване
- сключват договори с учениците за дуално образование
- заплащат възнаграждения
- осигуряват застраховка
- осигуряват работно облекло и разходи за транспорт
- разработват план за практическо обучение
- осигуряват наставници и координатор на наставниците

ВХОД И ИЗХОД ОТ СИСТЕМАТА

- учениците се разпределят/консултират след 9 клас
- прием – всяка предходна година до м. март се сключват договорите между фирма и ученик
- в края на март училището обобщава информацията за сключените договори и планира какви паралелки и по кои професии ще обучава през следващата учебна година; изпраща план-приема на кантоналните власти, които го одобряват

ВХОД И **ИЗХОД** ОТ СИСТЕМАТА

ФЕДЕРАЛЕН СЕРТИФИКАТ

2 години /свидетелство за проф. квалификация/

ФЕДЕРАЛНА ДИПЛОМА ЗА ПОО

3-4 години

завършва се с матура по професията

ДИПЛОМА ЗА СРЕДНО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ

4-5 години

завършва се с матури по професията и по общообразователни предмети

УПРАВЛЕНИЕ И ФИНАНСИРАНЕ

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

ДОМИНО

ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА СИСТЕМИТЕ ЗА ДУАЛНО СЛОВАКИЯ СЪТРУДНИЧЕСТВО

BULGARIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME
БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

РОЛЯ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ

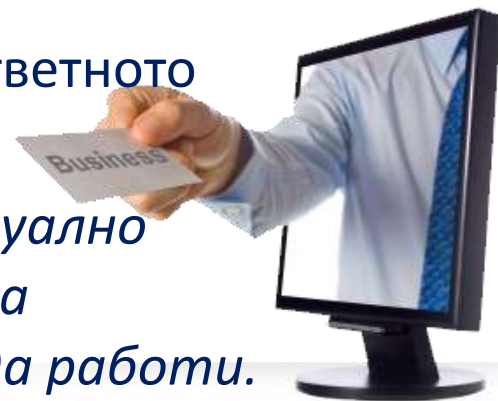
- Министерството на образованието на Словакия, съвместно с работодателите, инициира нов Закон за професионалното образование и обучение, който е в сила от 1 април 2015 г.
- Сключва се договор за обучение между работодателя и ученика
- Сключва се партньорски договор между работодателя и училището
- Регистър на фирмите, които провеждат дуално обучение

РОЛЯ НА БИЗНЕСА

- 🇸🇨 След като бъде сертифициран да извършва дуално обучение, работодателят намира училище, с което иска да работи.
- 🇸🇨 Работодателят кани ученици за дуално обучение и извършва подбор на кандидатурите им.
- 🇸🇨 Учениците кандидатстват и се записват в съответното професионално училище.

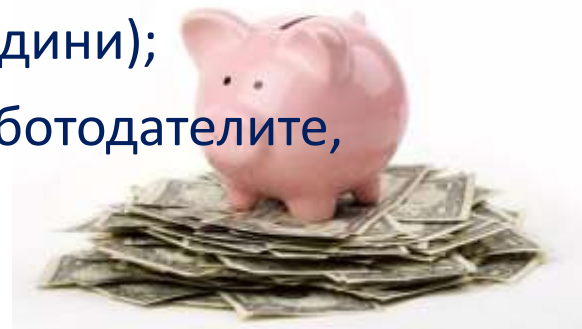
Работодателят, който е заинтересуван от дуално обучение, реално рекламира и търси ученици за професионалното училище, с което е избрал да работи.

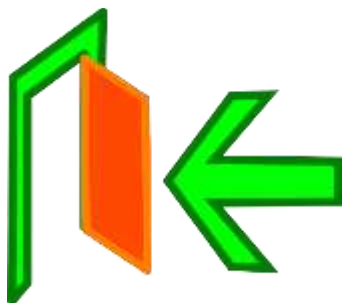
УПРАВЛЕНИЕ И ФИНАНСИРАНЕ

- Финансирането на дуалното обучение се покрива от работодателя;
- Работодателят предоставя стипендии на студентите, без обаче това да ги задължава да работят определен период след завършване при този работодател;
- Някои работодатели предлагат допълнителни стипендии, срещу които вече има задължение за работа за определен период в предприятието (обикновено 3 години);
- Предвидени са данъчни облекчения за работодателите, които провеждат дуално обучение.

ВХОД И ИЗХОД ОТ СИСТЕМАТА

Учениците започват практическо обучение
на 15-годишна възраст.

- Разпределението на часовете при професионалното обучение и при дуалното е следното:
  - професионално – 50 % теория / 50 % практика
  - дуално – 40 % теория / 60 % практика

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

ДОМИНО

ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА СИСТЕМИТЕ ЗА ДУАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ В ГЕРМАНИЯ

BULGARIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME
БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

РОЛЯ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ

- Германското федерално министерство на образованието и науката (BMBF)
- Индустриално-търговските камари (IHKs) и други организации, напр. занаятчийските камари (HWKs)
- Асоциацията на германските индустриално-търговски камари (DIN K)
- Германският федерален институт за професионално обучение (BIBB)
- Професионални училища

РОЛЯ НА БИЗНЕСА

- 🇪🇺 Разработване на правилници за професионално обучение от опитни специалисти (обучители) във фирмите;
- 🇪🇺 Писмен договор за обучение между обучавания и фирмата като основа за професионалното обучение;
- 🇪🇺 В зависимост от професията обучението продължава между 2 и 3,5 г.;
- 🇪🇺 Обучаваният получава от предприятието месечно възнаграждение за обучение, което се увеличава през годините, тъй като обучаваният извършва все повече работа;
- 🇪🇺 Размерът на съответното възнаграждение за обучение задължително е определен в тарифни регистри.

ВХОД И ИЗХОД ОТ СИСТЕМАТА

- Квалификационните изисквания (завършено училищно образование) при започване на дуалното професионално обучение зависят от съответната професия;
- Теоретично обучение в професионалното училище;
- Практическо обучение в предприятието „on the job“;
- По време на обучението обучаваните трябва да положат междинен изпит, ако това е предвидено в Правилника за професионално обучение.

ВХОД И **ИЗХОД** ОТ СИСТЕМАТА

- В края на обучението има заключителен изпит (устен или писмен);
- При успешно положен заключителен изпит обучаваният получава общо три дипломи;
- Успешно завършеното обучение дава възможност на младите хора да намерят работа навсякъде в съответната професия;
- Предлагат се възможности за допълнителна квалификация за разширяване на професионалното обучение в различни сфери
- Наличие на възможности за преквалификация при смяна на професията.

УПРАВЛЕНИЕ И ФИНАНСИРАНЕ

- Дуалното обучение е тясно свързано със системата за заетост, което обуславя силната му зависимост от общата икономическа ситуация;
- Дуалното обучение – адекватен инструмент за осигуряването на млади кадри, както и за интеграцията на младите хора на пазара на труда. Обучението като ценна инвестиция в бъдещето – за обучавания и за фирмата;
- Разходи за един обучаван – възнаграждение за обучение, закони, колективно-трудова и доброволни социални осигуровки; разходи за обучители (наставници, за работното място, плащане на изпитни такси;
- Разпределение на разходите за професионално обучение в повече сфери – държава и икономика.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

ДОМИНО

ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА СИСТЕМИТЕ ЗА ДУАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ **АВСТРИЯ**

BULGARIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME
БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

РОЛЯ НА ИНСТИТУЦИИТЕ

На федерално ниво:

- Федерален консултативен съвет за професионално образование
- Федерално министерство за наука, изследвания и икономика
- Федерално министерство на образованието и жените

На ниво обучение:

- Обучаваща фирма
- Професионално училище

На ниво федерална провинция

- Звена за обучение към Търговската камара
- Консултативен съвет за професионално образование на ниво федерална провинция
- Училищен инспекторат на ниво федерална провинция
- Местно управление

РОЛЯ НА БИЗНЕСА

 Социална отговорност – 35 000 фирми в Австрия предоставят доброволно места и участват в обучение по дуалната система. Осигурявайки места за обучение и работа, те спомагат за намаляване на младежката безработица. Инвестирайки в бъдещето, могат да попълнят по най-добрия начин нуждата си от квалифицирани кадри.

 Принос към развитието на конкретния бранш и на цялата икономика – след завършване на обучението фирмите не задължават обучените да започнат работа при тях. Те могат да бъдат назначени от друга фирма, както и обратното - при тях да постъпят обучени от друга фирма. Освен това е възможно обучението да бъде извършено в сдружение от фирми, в случаите когато някои от компетентностите не може да бъдат усвоени в съответното предприятие.

ВХОД И **ИЗХОД** ОТ СИСТЕМАТА

ПРОФЕСИИ В АВСТРИЯ

- **199 професии от промишлеността:**
  - 9 модулни професии
  - 6 с 4 годишно обучение
  - 40 с 3 ½ годишно обучение
  - 131 с 3 годишно обучение
  - 1 с 2 ½ годишно обучение
  - 12 с 2 годишно обучение
- **15 професии в селското и горското стопанство:**
  - 15 с 3 годишно обучение

Обучението завършва с **изпит** в писмена и устна форма (по теория и практика) пред изпитна **комисия**, където трябва да се докажат придобитите и необходимите за съответната професия **компетентности**.

Съдържанието, продължителността и критериите за оценка на изпитите са определени в специални наредби според съответната професия.

В края на обучението по дуалната система се придобива квалифицирано и напълно завършено професионално образование, удостоверено със Свидетелство за професионално образование.

УПРАВЛЕНИЕ И ФИНАНСИРАНЕ

 Обучаваща фирма (поема директните разходи за обучението):

 Обучението в реална работна среда;

 Заплащане на труда на ученика по време на обучението.

 Обществени организации и държавни институции:

 Обучението по теория в професионалното училище;

 Безвъзмездна финансова подкрепа за обучаващите фирми и учениците.